
5.9. NODAĻA

KARANTĪNAS PASĀKUMI, KAS PIEMĒROJAMI PRIMĀTU KĀRTAI (IZŅEMOT CILVĒKU ĢINTS PRIMĀTUS)

5.9.1. pants

Vispārējie principi

Šajā nodaļā ir noteikti standarti, kas jāievēro, importējot primātu kārtas dzīvniekus (izņemot cilvēku ģints primātus) tieši no valsts, kurā ir attiecīgās *dzīvnieku* sugas dabiskās izplatības areāls un kur var nodrošināt tikai ierobežotas veselības garantijas, vai gadījumos, kad attiecināma 6.11.2. panta pēdējā rindkopa.

Karantīnas programmas mērķis ir gan veicināt lipīgu *slimību* atklāšanu, gan precīzi novērtēt atsevišķu dzīvnieku un/vai dzīvnieku grupu veselības stāvokli, tiem nonākot jaunā populācijā. Piesardzības labad sabiedrības veselības un drošības nolūkā visu ienākošo *dzīvnieku* statuss attiecībā uz infekcijas slimībām vislabākajā gadījumā vērtējams kā neskaidrs. Primātu kārtas īpatņi (izņemot cilvēku ģints primātus) var nest sevī infekciozus organismus, kas attiecīgajai dzīvnieku sugai izraisa *slimību* vien tikai vieglā formā, bet var ļoti patogēni iedarboties uz citām primātu kārtas dzīvnieku sugām, kas tiek turētas nebrīvē vai mīt savvaļas populācijās, un cilvēkiem.

Karantīnas iedala pēc to ilguma un darbībām un procedūrām, ko īsteno veselības statusa novērtēšanai.

Karantīnas minimālo laiku, kas noteikts 6.11.4., 6.11.5. un 6.11.6. pantā, var pagarināt, līdz jebkuri nevēlami notikumi karantīnas periodā ir pilnīgi izpētīti un atrisināti un nav faktu, kas liecinātu par infekcijas izraisītāju pārnesi karantīnā ievietoto dzīvnieku starpā.

Karantīnas darbību un procedūru nolūkam jābūt pēc iespējas precīzāk noteikt karantīnā ievietoto *dzīvnieku* veselības statusu, vienlaicīgi aizsargājot cilvēkus un citus *dzīvniekus* no infekcijas izraisītāju nevēlamās iedarbības un nodrošinot karantīnā ievietoto *dzīvnieku* veselību un labturību. Tāpēc karantīnai

- 1) jāietver pasākumi, ar kuriem panāk *dzīvnieku* vai *dzīvnieku* grupu reālu izolāciju, šādā veidā novēršot lipīgo slimību izplatību;
- 2) jāaizsargā karantīnas zonā strādājošie darbinieki;
- 3) jāietver pasākumi karantīnā ievietoto *dzīvnieku* veselības un labturības veicināšanai, tostarp primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātu) sociālo un ar uzvedību saistīto vajadzību apmierināšanai.

Karantīnas programmās jābūt vismaz turpmāk minētajiem pamata elementiem.

5.9.2. pants

Pārvaldības politika

Vadībai jāierobežo piekļuve karantīnas punktam, ļaujot tam piekļūt tikai tiem darbiniekiem, kuriem ir atļauja un kuru klātbūtne ir būtiska, un kas attiecīgajiem primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus) nerada lipīgu slimību risku.

Vadībai jāinformē darbinieki par potenciālo risku, kas saistīts ar darbu karantīnas punktā, un drošības apsvērumu ievērošanu visās darbībās, kuras tur tiek veiktas. Darbinieku apmācība laiku pa laikam jāatkārto.

Vadībai ir tiesības liegt atrasties karantīnas punktā personām, kurām ir lielāks *inficēšanās* risks vai *inficēšanās* var būt īpaši bīstama. Vadībai ir tiesības pieprasīt citus pasākumus darbinieku veselības veicināšanai, piemēram, tādus, kas minēti 6.11.7. panta 5. punktā.

5.9.3. pants

Karantīnas punkta infrastruktūras plānojums un aprīkojums

- 1) Karantīnas punkta plānojumam vai atrašanās vietai un darbībai jānodrošina, lai karantīnā ievietotie *dzīvnieki* atrastos stingrā segregācijā un izolācijā no citiem *dzīvniekiem* un darbiniekiem, kuru klātbūtne karantīnas punkta darbības nodrošināšanai nav pilnīgi nepieciešama.
- 2) Izolācijas panākšanai cita starpā izmanto turpmāk minētās metodes.
 - a) Jāīsteno drošības pasākumi, piemēram, jānodrošina fiziski šķēršļi un uz procedūrām balstītas sistēmas piekļuves kontrolei.
 - b) Drošības sistēmā jāparedz brīdinājuma zīme par apdraudējumu pie ieejas karantīnas punktā, kurā ir norāde par infekcijas *slimību* risku karantīnas zonā. Jānodrošina par karantīnas zonu atbildīgo kontaktpersonu vārdi un tālrunu numuri, un jābūt uzskaitījumam par visām īpašajām prasībām, ka jāievēro, ieejot karantīnas zonā.
 - c) Jāīsteno iedarbīga grauzēju, *savvaļas dzīvnieku* un insektu kontroles programma, kas nerada veselības apdraudējumu karantīnā ievietotajiem *dzīvniekiem*.
 - d) Karantīnā ievietoto *dzīvnieku* grupas pilnībā fiziski jānodala no citām karantīnā ievietoto *dzīvnieku* grupām, lai nepieļautu *dzīvnieku* atrašanos infekcijas izraisītāja ietekmē un infekcijas izraisītāju introdukciju no vienas grupas otrā karantīnas perioda laikā. Parasti kopā tur tikai tos *dzīvniekus*, kas saņemti kā viens sūtījums no viena un tā paša eksportētāja. Karantīnas periodā *dzīvniekus* nedrīkst pārvietot no vienas grupas otrā, nedz arī jaukt grupas, ja vien neuzsāk piemērot karantīnas periodu visai no jauna izveidotajai grupai vēlreiz no paša sākuma.
- 3) Karantīnas punkta plānojumam jābūt tādām, kas ļauj ievērot drošību karantīnā ievietoto *dzīvnieku* turēšanas laikā un droši, viegli un rūpīgi tīrīt un dekontaminēt *dzīvnieku* turēšanas zonu un piekļuves zonu tās izmantošanas laikā un pēc tam.
 - a) Karantīnas punktā jābūt ne mazāk kā divām atsevišķām zonām, kas fiziski atdalītas no ārējās vides un viena no otras, tostarp priekšelpai, lai pārgērbtos, pārautu apavus un

paņemtu vai atstātu aizsarglīdzekļus un kur atrodas skapīši, roku mazgāšanas ierīces un, ja iespējams, dušas.

Jāievieš procedūras, lai nepieļautu, ka potenciāli piesārņotie aizsargtērpi, kurus nēsā dzīvnieku turēšanas zonā, piesārņotu apģērbu un apavus ko valkā ārpus karantīnas punkta.

b) Dzīvnieku turēšanas telpu sienu, grīdu un griestu virsmām jābūt ūdensnoturīgām, lai tās vieglāk varētu tīrīt un dezinficēt. Visām spraugām un atverēm šajās virsmās jābūt aizdarītām vai noslēdzamām, lai atvieglotu fumigāciju vai telpas dekontamināciju. Durvīm, kas ved uz dzīvnieku turēšanas telpām, jāveras uz iekšpusi, un tās vienmēr jātur ciet, kad telpā ir *dzīvnieki*. Visiem logiem jābūt ciet un aizdarītiem, ja vien karantīnas punkts nav pietiekami nodalīts (attāluma ziņā, ar sētu vai citiem norobežošanas līdzekļiem) no platībām, ko karantīnai neizmanto.

c) Telpās, ko izmanto, turot logus cieši noslēgtus, ventilācijas sistēmas darbībai un tās pārraudzībai jābūt tādai, kas nodrošina optimālu izolāciju attiecīgajiem *dzīvniekiem*, vienlaicīgi rūpējoties par viņu veselību un ērtībām. Karantīnas punktā gaisam jāplūst no ārpuses uz iekšpusi, nokļūstot vispirms priekštelpās un tad – dzīvnieku turēšanas telpās. No telpām izplūstošais gaiss un tajās cirkulējošais gaiss jāfiltrē. Turklāt izplūstošais gaiss jāizkļiedē tālu no ēkām un citām apdzīvotām zonām. Apkures, ventilācijas un gaisa kondicionēšanas sistēmām jābūt ierīkotām tā, lai tās varētu turpināt darboties pat pie samazinātas jaudas, ja rodas traucējumi elektroapgādē vai citās nodrošināšanas sistēmās.

d) Ja grīdā ir noteces, notekūdens uztvērējiem vienmēr jābūt papildītiem ar ūdeni vai piemērotu dezinfekcijas līdzekli.

e) Dzīvnieku turēšanas telpā jābūt pieejamai izlietnei, ko darbinieki var izmantot roku mazgāšanai.

f) Gan dzīvnieku turēšanas zonā, gan karantīnas punktā kopumā jābūt atbilstīgam aprīkojumam un pietiekami lielai vietai, lai pienācīgi veiktu dekontamināciju un pareizi apstrādātu un noglabātu visus karantīnas režīma nodrošināšanai izmantotos krājumus un aprīkojumu vai atbrīvotos no nevajadzīgā.

5.9.4. pants

Darbinieku aizsardzība

1) Karantīnas punktā nav pieļaujama ēdienu un dzērienu lietošana, smēķēšana un cilvēkiem paredzētas pārtikas glabāšana.

2) Visiem darbiniekiem, kas ienāk karantīnas zonā jāvalkā (vēlams vienreizlietojams) aizsargtērps un aizsardzības līdzekļi.

3) Vienu un to pašu aizsargtērpu, cimdus un līdzekļus gļotādu aizsardzībai nedrīkst lietot vairāk nekā vienā karantīnas dzīvnieku turēšanas telpā. Šī iemesla dēļ darbiniekiem var nākties nomainīt aizsargtērpu, kad tie savu pienākumu izpildei dodas no vienas telpas otrā.

4) Pie izejas no dzīvnieku turēšanas zonas un katras dzīvnieku turēšanas telpas jānodrošina un jāizmanto apavu dezinfekcijas vannas. Tās jāmaina pietiekami bieži, lai tās būtu iedarbīgas un tajās nebūtu organisko vielu atlieku.

5) Pēc saskares ar attiecīgajiem primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus), to organismu izdalītajiem atkritumproduktiem vai sekrēciju vai vismaz pirms karantīnas punkta atstāšanas ļoti ieteicams noskaloties dušā.

-
- 6) Atrodies darbā karantīnas punktā ļoti ieteicams laiku pa laikam, pietiekami bieži mazgāt rokas. Tas ir īpaši svarīgi, jo aizsargcimdus var nejauši saplēst vai caurdurt.
 - 7) Jāpaņem seruma atsaucis paraugi no karantīnas punkta darbiniekiem un šie paraugi jāglabā. Laiku pa laikam var ņemt seruma papildu paraugus epidemioloģisko izmeklējumu vajadzībām.
 - 8) Vadībai jāveicina, lai karantīnas punktā strādājošie darbinieki vērstos pie ārsta, ja tiem parādās slimības pazīmes.

5.9.5. pants

Dzīvnieku turēšana un kopšana

- 1) Ja karantīnas punktā ir vairāk nekā viena dzīvnieku turēšanas telpa, dzīvnieki jātur tā, lai pēc iespējas samazinātu zoonotisko *slimību* pārnēsēšanas risku starp telpām. Jo īpaši jānodrošina katrai telpai savi tīrīšanas rīki un cits aprīkojums dzīvnieku kopšanai. Visus būrus un citu atkārtotai lietošanai paredzēto aprīkojumu pēc pārvietošanas no telpas dekontaminē.
- 2) Visi dzīvnieku turēšanas un kopšanas pasākumi jāveic rūpīgi, lai pēc iespējas samazinātu aerosola daļiņu veidošanos un ierobežotu potenciāli inficēta materiāla izplatīšanos, vienlaicīgi nodrošinot pietiekamu kopšanu un labturību attiecīgajiem dzīvniekiem.
Atkritumiem, neapēstajai pārtikai un citiem potenciāli piesārņotajiem materiāliem, kurus izved no karantīnas zonas, jāatrodas piemērotos konteineros laikā, kad tos pārved uz fiziskās vai ķīmiskās dekontaminācijas vai sadedzināšanas vietu.
- 3) Darba virsmas pēc lietošanas vai, kad tās kļūst netīras, vienmēr dekontaminē. Aprīkojumu uz grīdas neglabā.
- 4) Jāievēro piesardzība, lai izvairītos no primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātus) skrāpējumiem, kodumiem vai citiem to radītiem ievainojumiem laikā, kad ar tiem tiek veiktas manipulācijas, ievadot dzīvniekiem anestētisku līdzekli, trankvilizatoru vai fiziski ierobežojot to kustības. Fizisku ierobežošanu veic tikai tādi darbinieki, kuriem ir zināšanas par apiešanos ar primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus), un attiecīga pieredze, un to nav pieļaujams darīt vienatnē.
- 5) Jāievēro piesardzība, lai nepieļautu ievainojumu nodarīšanu darbiniekiem vai inficēto materiālu izplatīšanos *dzīvnieku* starpā ar potenciāli piesārņotām adatām, skalpeļiem vai citiem asiem instrumentiem, īpaši kad no šiem priekšmetiem atbrīvojas. Izmanto tikai vienreizlietojamas šļirces un adatas, skalpeļu asmeņus un citus asus priekšmetus. Tos nekad atkārtoti neaizvāko, nesaliec, nelauž un neveic ar tiem nekādas citas manipulācijas ar roku, un no tiem atbrīvojas, ievietojot tos necaurduramos traukos, kas atrodas cik vien iespējams tuvu darba vietai. Pirms no šiem traukiem atbrīvojas, veic to dekontamināciju.
- 6) Ja izmanto flakonus, kuros ir vairākas materiālu vai zāļu devas, jārīkojas uzmanīgi, lai nepieļautu šo flakonu un to satura kontamināciju starp lietošanas reizēm.
- 7) *Dzīvnieku* līķi jāaizvāc no dzīvnieku turēšanas telpas un jānogādā uz īpaši šim nolūkam paredzētu līķa sekcijas telpu hermētiski noslēgtā, dilumizturīgā, ūdensnecaurlaidīgā traukā vai maisā.
- 8) Par karantīnu atbildīgajām amatpersonām nekavējoties jāinformē

kompetentā *veterinārā iestāde* par jebkuriem smagiem un/vai neparastiem slimības vai nāves gadījumiem starp karantīnā ievietotajiem primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus).

9) Pēc tam, kad *dzīvnieki* ir izņemti no karantīnas, veic rūpīgu dzīvnieku turēšanas telpas dekontamināciju arī tad, ja nekādas lipīgas slimības tajā nav reģistrētas.

6.11. NODAĻA

NO PRIMĀTU KĀRTAS (IZŅEMOT CILVĒKU ĢINTS PRIMĀTUS) PĀRNESTĀS ZOONOZES

6.11.1. pants

Ievads

Ir zināmas aptuveni 376 dažādas primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātus) sugas, ko iedala trijās apakškārtās, kuras savukārt iedala 15 dzimtās. Tupaju dzimta (ko agrāk uzskatīja par piederīgu primātiem) šajos ieteikumos nav iekļauta.

Visas primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātus) sugas ir iekļautas Konvencijas par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*) I papildinājumā un II papildinājumā, un tās drīkst pārvadāt starp valstīm tikai kopā ar Konvencijā noteiktajām atļaujām vai sertifikātiem.

Lielākā daļa ievesto primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātus) ir paredzēta pētniecības, izglītības vai audzēšanas vajadzībām, un to izcelsmei jābūt saskaņā ar 7.8.7. panta prasībām. Pirms primātu kārtas dzīvniekus (izņemot cilvēku ģints primātus) izmanto, neatkarīgi no nolūka jāizskata visas alternatīvas to izmantošanai.

Galvenie apsvērumi, kas jāņem vērā, ievēdot un turot primātu kārtas dzīvniekus (izņemot cilvēku ģints primātus), ir sabiedrības veselība un drošība, *dzīvnieku labturība* un patogēno organismu introdukcijas risks savvaļas populācijās. To ir īpaši svarīgi ievērot gadījumos, kad cilvēki varētu nonākt saskarē ar dzīvniekiem, to ķermeņa šķidrumiem, fekālijām un audiem. *Riska* samazināšanai ir vajadzīgi labi apmācīti darbinieki un personīgās higiēnas noteikumu stingra ievērošana.

Varbūtība, ka dzīvnieks ir zoonozes patogēnu nēsātājs, ir atkarīga no attiecīgās vietas, ko suga ieņem taksonomijā, un tās izcelsmes reģiona. Var uzskatīt, ka tā pieaug virzienā – puspērtiķi, kalitriksi, citi t.s. Jaunās pasaules pērtiķi, Vecās pasaules pērtiķi un cilvēkpērtiķi. Zoonožu izraisītāju risks ir lielāks savvaļā noķertu primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātus) gadījumā, salīdzinot ar nebrīvē audzētajiem dzīvniekiem, kas turēti stingri noteiktos apstākļos veterinārā uzraudzībā. Par savvaļā iegūtajiem primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus) piegādātājs un *eksportētājas valsts kompetentā veterinārā iestāde* parasti var sniegt ļoti ierobežotu informāciju saistībā ar veselību.

Lielākā daļa šajā nodaļā minēto slimību izraisītāju nav iekļauta Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (PDzVO) sarakstā, un tāpēc par tiem nav regulāri jāziņo PDzVO ziņošanas sistēmā par dzīvnieku slimībām. Tomēr spēkā paliek prasība ziņot par ārkārtas epidemioloģiskajiem notikumiem.

Diagnostikas testu standarti dažu patogēno organismu atklāšanai ir aprakstīti *Sauszemes*

6.11.2. pants

Vispārēji ieteikumi

Eksportētājas valsts veterinārās iestādes drīkst izsniegt *starptautiskus veterināros sertifikātus* tikai tad, ja tiek uzrādīti derīgi Konvencijā noteiktie dokumenti.

Veterinārajām iestādēm jāpārliedz par to, ka katrs dzīvnieks ir individuāli identificēts, izmantojot apstiprinātas metodes, kas nodrošina izsekojamību, lai nepieļautu *slimību* pārnesi (skatīt 4. nodaļas 15. punktu).

Lai novērstu risku sabiedrības veselībai un *dzīvnieku labturībai* un nepieļautu patogēno organismu introdukciju savvaļas populācijās, *importētāju valstu* veterinārās iestādes nedrīkst atļaut primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātu) ieviešanu turēšanai lolojumdzīvnieku kārtā.

Tajos gadījumos, kad primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātu) ievied tieši no valsts, kurā ir attiecīgās sugas dabiskās izplatības areāls un diagnostikas testu veikšanas iespējas ir ierobežotas, *importētājas valsts veterinārajām iestādēm* jāvelta lielāka uzmanība karantīnas procedūrām un mazāk jāņem vērā veterinārie sertifikāti. Parastā gadījumā piegādātāja vai izcelsmes valsts *veterinārās iestādes* sniegtajām ierobežotajām veselības garantijām nevajadzētu būt šķērslim ieviešanai, bet jānosaka ļoti stingras prasības karantīnai pēc ieviešanas. Jo īpaši karantīnai jānosaka ar 5. nodaļas 9. punkta prasībām un jābūt pietiekami ilgai, lai pēc iespējas samazinātu *slimību* pārneses *risku* gadījumos, kad testi nav tūlīt pat pieejami vai nav ļoti vērtīgi.

Importētāju valstu veterinārās iestādes var samazināt karantīnas prasības, ja primātu kārtas dzīvnieki (izņemot cilvēku ģints primātus) ievesti no vietas, kur nodrošināta pastāvīga veterinārā uzraudzība, ar nosacījumu, ka dzīvnieki tur ir dzimuši vai turēti ne mazāk kā divus gadus, katrs atsevišķais dzīvnieks ir identificēts un tam ir atbilstošs sertifikāts, ko izsniegusi kvalificēta amatpersona, un oficiālo sertifikātu papildina pilnīga dokumentācija ar katra dzīvnieka un tā izcelsmes grupas slimības vēsturi

Ja nākas ievest primātu kārtas dzīvniekus (izņemot cilvēku ģints primātus), par kuriem ir ziņas vai aizdomas, ka tie ir zoonozes nesēji, jebkuri šeit sniegtie ieteikumi importu neierobežo, ja vien *importētājas valsts kompetentā veterinārā iestāde* pieprasa dzīvnieku ievietošanu iestādē, kas atrodas tās teritorijā un kurai ir atļauts dzīvniekus saņemt, un kura atbilst 5. nodaļas 9. punkta noteikumiem.

6.11.3. pants

Vispārējās sertifikācijas un pārvadāšanas prasības

Importētājas valsts veterinārajām iestādēm jāpieprasa attiecībā uz visiem primātu kārtas

dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus).

- 1) lai tām tiktu uzrādīts *starptautisks veterinārais sertifikāts*, kas apliecina, ka
 - a) katrs atsevišķais dzīvnieks ir individuāli identificēts (sertifikātā jānorāda identifikācijas veids) un
 - b) nosūtīšanas dienā tam ir veikta izmeklēšana, kurā konstatēts, ka dzīvnieks ir vesels, tam nav lipīgu *slimību* pazīmju un to var pārvadāt;
- 2) *starptautiskā veterinārā sertifikāta* papildinošie dokumenti, tostarp par visa veida *vaksināciju*, testiem un ārstēšanu, kas primātu kārtas dzīvniekam (izņemot cilvēku ģints primātus) veikta visā tā dzīves laikā pirms nosūtīšanas;
- 3) Konvencijā noteiktās atļaujas no attiecīgās iestādes, kas atbildīga par *savvaļas* dzīvniekiem;
- 4) lai dzīvnieku pārvadāšana ar gaisa transportu notiktu saskaņā ar Starptautiskās Gaisa transporta asociācijas noteikumiem par dzīvu dzīvnieku pārvadāšanu vai pa dzelzceļu vai autoceļiem – saskaņā ar pielīdzināmiem standartiem pārvadāšanai ar virszemes transportu.

6.11.4. pants

Karantīnas prasības primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus) no nekontrolētas vides

Importētājas valsts veterinārajām iestādēm attiecībā uz sūtījumiem ar dzīvniekiem, kas noķerti savvaļā vai mituši vietās, kur tiem nav bijusi nodrošināta pastāvīga veterinārā uzraudzība, jāpieprasa,

- 1) lai tām tiktu uzrādīti 6.11.3.pantā minētie dokumenti;
- 2) lai dzīvnieki tiktu nekavējoties ievietoti *karantīnas punktā*, kas atbilst 5. nodaļas 9. punktā noteiktajiem standartiem, vismaz uz 12 nedēļām un šīs karantīnas laikā
 - a) visiem dzīvniekiem katru dienu tiktu veikta apskate slimības pazīmju noteikšanai un vajadzības gadījumā – klīniskie izmeklējumi;
 - b) visiem dzīvniekiem, kas atrasti beigti jebkura iemesla dēļ, tiktu veikta pilna pēcnāves apskate šim nolūkam atzītā *laboratorijā*;
 - c) tiktu noteikts jebkuras slimības vai nāves cēlonis, pirms grupu, kurai dzīvnieks piederīgs, atbrīvo no karantīnas;
 - d) tiktu veikti turpmāk minētie diagnostikas testi un procedūras saskaņā ar 4. nodaļas

15. punktu.

Slimība/izraisītājs	Dzīvnieku grupas	Protokols	Metodes
Endoparazīti un ektoparazīti	Visas sugas	Ne mazāk kā divi testi; viens – karantīnas sākumā, otrs – karantīnas beigu posmā.	Testēšanas metodes un antiparazītārā procedūra atbilstīgi dzīvnieku sugai un parazīta veidam.
Tuberkuloze (Mycobacterium tuberculosis complex)	Kalitriksi	Divi testi ar 2 līdz 4 nedēļu starplaiku.	Ādas vai seroloģiskais tests. Laboratorijā veikts gamma interferona tests vai polimerāzes ķēdes reakcijas (PĶR) tests. Visdrošākos rezultātus dod zīdītājdzīvnieku tuberkulīna ādas tests. Kalitriksiem vai maza izmēra puspērtiķiem ādas testus veic vēdera ādā nevis plakstiņā. Labi zināms, ka dažām sugām (piemēram, orangutaniem) ādas tests tuberkulozes noteikšanai bieži dod aplami pozitīvu rezultātu. Šaubu kļiedšanai izmanto salīdzinošus testus, kuros izmanto zīdītājdzīvnieku un putnu tuberkulīna attīrīto proteīna atvasinājumu (PPD), radiogrāfiju, imūnsorbences testus (ELISA), laboratorijā veiktu gamma interferona testu un kuņģa vai bronhu skalojumu, fekāliju vai audu PĶR.
	Puspērtiķi, Jaunās pasaules pērtiķi, Vecās pasaules pērtiķi, giboni un cilvēkpērtiķi.	Ne mazāk kā divi testi ar 2 līdz 4 nedēļu starplaiku.	
Citi bakteriālie patogēni (salmonellas, šigellas, jersīnijas un attiecīgi citi patogēni)	Visas sugas	Testus veic trīs dienas pēc kārtas pēc dzīvnieku ierašanās un vismaz vēl vienu vai divas reizes ar 2 līdz 4 nedēļu starplaiku.	Koprokultūra. Svaigas fekālijas vai uztriepes no taisnās zarnas kultivē bez kavēšanās vai nekavējoties ievieto attiecīgā barotnē pārvadāšanai.
B hepatīts	Giboni un cilvēkpērtiķi	Pirmo testu veic pirmās nedēļas laikā; otro testu – pēc 3 līdz 4 nedēļām.	Seroloģiskie testi, lai noteiktu antivielu pret B hepatīta vīrusa serdes antigēnu un B hepatīta virsmas antigēnu, kā arī citus attiecīgos parametrus.

Importētāju valstu veterinārajām iestādēm jāatzīst, ka turpmākajā tabulā uzskaitītās zoonozes, kā arī masalas (cilvēka saslimšana, kas dažreiz skar primātu kārtas dzīvniekus (izņemot cilvēku ģints primātus)), A hepatīts, pērtiķu bakas, Mārburgas vīruslimība vai Ebola/Restona vīruslimība, retrovīrusi utt. ir sabiedrības veselībai būtiski, pat ja šajā pantā nav ieteikti īpaši testi vai apstrādes protokoli pret šiem ierosinātajiem karantīnas periodā. Veterinārajām iestādēm jāatzīst, ka gadījumā, ja dzīvnieki ir inficēti, daudzu attiecīgo izraisītāju introdukciju un izplatīšanos vislabāk var kontrolēt, atklājot slimības klīniskās pazīmes 12 nedēļu ilgajā karantīnas periodā.

Daži endēmiski vīrusi, piemēram, herpesvīrusi vai retrovīrusi, var būt sastopami gan savvaļas gan nebrīvē turētu pērtiķu populācijās. Primātu sugām šie vīrusi bieži vien var neizpausties konkrētos simptomus. Ja dzīvniekus ievad introducēšanai citās tās pašas sugas

populācijās, ieteicams noteikt, vai ievēšanai atlasītajiem dzīvniekiem ir vīrusu profili, kas tuvi jau esošās populācijas profiliem.

6.11.5. pants

Sertifikācijas un pārvadāšanas prasības kalitriksiem no objektiem, kuros ir veterinārā uzraudzība

Importētājas valsts veterinārajām iestādēm jāpieprasa

attiecībā uz kalitriksiem no objektiem, kuros ir veterinārā uzraudzība.

- 1) lai tām tiktu uzrādīts starptautisks veterinārais sertifikāts, kas apliecina, ka sūtījums atbilst prasībām, kas noteiktas šī dokumenta 6.11.3.pantā un dzīvnieki
 - a) vai nu ir dzimuši izcelsmes objektā, vai arī turēti tur ne mazāk kā divus gadus;
 - b) nāk no objekta, kurā ir pastāvīga veterinārā uzraudzība un tiek īstenota piemērota veselības monitoringa programma, tostarp veikti mikrobioloģiskie un parazitoloģiskie testi, kā arī līķa sekcijas;
 - c) ir turēti ēkās un iezogojumos, kuros pēdējo divu gadu laikā pirms nosūtīšanas nav bijis neviena saslimšanas gadījuma ar tuberkulozi;
- 2) lai būtu izcelsmes iestādē īstenotās veselības monitoringa programmas apraksts;
- 3) lai dzīvnieki tiktu ievietoti karantīnas punktā, kas atbilst 5. nodaļas 9. punktā noteiktajiem standartiem, vismaz uz 30 dienām un šīs karantīnas laikā
 - a) visiem dzīvniekiem katru dienu tiktu veikta apskate slimības pazīmju noteikšanai un vajadzības gadījumā – klīniskie izmeklējumi;
 - b) visiem dzīvniekiem, kas atrasti beigti jebkura iemesla dēļ, tiktu veikta pilna pēcnāves apskate šim nolūkam atzītā laboratorijā;
 - c) tiktu veikti turpmāk minētie diagnostikas testi un apstrāde saskaņā ar 4. nodaļas 15. punktu.

Slimība/izraisītājs	Dzīvnieku grupas	Protokols	Metodes
Bakteriālie patogēni (salmonellas, šigellas, jersīnijas un attiecīgi citi patogēni)	Visas sugas	Testus veic trīs dienas pēc kārtas pēc dzīvnieku ierašanās.	Koprokultūra. (Skatīt papildu piezīmes 6.11.4. panta tabulā.)
Endoparazīti un ektoparazīti	Visas sugas	Ne mazāk kā divi testi; viens – karantīnas sākumā, otrs – karantīnas beigu posmā.	Testēšanas metodes un antiparazitārā procedūra atbilstīgi dzīvnieku sugai un parazīta veidam.

Parastos apstākļos *importētājas valsts veterinārajām iestādēm* nav pienākuma pieprasīt testus vīrusslimību un tuberkulozes noteikšanai. Tomēr jāievēro stingri piesardzības pasākumi cilvēku veselībai un drošībai, kā ieteikts 6.11.7.pantā.

6.11.6. pants

Sertifikācijas un pārvadāšanas prasības kalitrikiem no vietām, kurās ir veterinārā pārraudzība

Importētājas valsts veterinārajām iestādēm jāpieprasa

attiecībā uz puspērtiķiem, Jaunās pasaules pērtiķiem, Vecās pasaules pērtiķiem, giboniem un cilvēkpērtiķiem no objektiem, kuros ir veterinārā uzraudzība

- 1) lai tām tiktu uzrādīts *starptautisks veterinārais sertifikāts*, kas apliecina, ka sūtijums atbilst prasībām, kas noteiktas šī dokumenta 6.11.3.pantā, un dzīvnieki
 - a) vai nu ir dzimuši izcelsmes objektā, vai arī turēti tur ne mazāk kā divus gadus;
 - b) nāk no objekta, kurā ir pastāvīga veterinārā uzraudzība un tiek īstenota piemērota veselības monitoringa programma, tostarp veikti mikrobioloģiskie un parazitoloģiskie testi, kā arī liķa sekcijas;
 - c) ir turēti ēkās un iezogojumos, kuros pēdējo divu gadu laikā pirms nosūtīšanas nav bijis neviena saslimšanas *gadījuma* ar tuberkulozi;
 - d) nāk no objekta, kurā pēdējo divu gadu laikā pirms nosūtīšanas ēkā, kur *dzīvnieki* turēti, nav bijis neviena saslimšanas *gadījuma* ar tuberkulozi vai citu nozīmīgu *zoonozi*, tostarp trakumsērgu;
 - e) dzīvniekiem 30 dienu laikā pirms nosūtīšanas divas reizes veikts tuberkulozes tests ar negatīvu rezultātu ar ne mazāk kā divu nedēļu starplaiku starp testēšanas reizēm;
 - f) dzīvniekiem ir veikts diagnostikas tests patogēno enterobaktēriju, tostarp *salmonellu*, *šigellu* un *jersīniju* noteikšanai;
 - g) veikti diagnostikas testi un attiecīga procedūra pret endoparazītiem un ektoparazītiem;
 - h) veikti diagnostikas testi B vīrushepatīta noteikšanai un dokumentēts to pašreizējais statuss (tikai giboniem un cilvēkpērtiķiem);
- 2) lai *dzīvnieki* tiktu ievietoti *karantīnas punktā* vismaz uz 30 dienām un šīs karantīnas laikā
 - a) visiem *dzīvniekiem* katru dienu tiktu veikta apskate slimības pazīmju noteikšanai un vajadzības gadījumā – klīniskie izmeklējumi;
 - b) visiem *dzīvniekiem*, kas atrasti beigti jebkura iemesla dēļ, tiktu veikta pilna pēcnāves apskate šim nolūkam atzītā laboratorijā;
 - c) tiktu noteikts jebkuras slimības vai nāves cēlonis, pirms grupu, kurai *dzīvnieks* piederīgs, atbrīvo no karantīnas;
 - d) tiktu veikti turpmāk minētie diagnostikas testi un apstrāde saskaņā ar 4. nodaļas 15. punktu.

Slimība/izraisītājs	Dzīvnieku grupas	Protokols	Metodes
Tuberkuloze (Mycobacterium tuberculosis complex)	Visas sugas	Viens tests.	Ādas vai seroloģiskais tests. Laboratorijā veikts gamma interferona tests vai polimerāzes ķēdes reakcijas (PĶR) tests. (Skatīt papildu piezīmes 6.11.4. panta tabulā.)
Citi bakteriālie patogēni (salmonellas, šigellas, jersīnijas un attiecīgi citi patogēni)	Visas sugas	Testus veic trīs dienas pēc kārtas pēc dzīvnieku ierašanās un vismaz vēl vienu testu nedēļu vēlāk.	Koprokultūra. (Skatīt papildu piezīmes 6.11.4. panta tabulā.)
Endoparazīti un ektoparazīti	Visas sugas	Ne mazāk kā divi testi; viens – karantīnas sākumā, otrs – karantīnas beigu posmā.	Testēšanas metodes un antiparazitārā procedūra atbilstīgi dzīvnieku sugai un parazīta veidam.

Parastos apstākļos *importētājas valsts veterinārajām iestādēm* nav pienākuma pieprasīt testus vīruslimību noteikšanai. Tomēr jāievēro stingri piesardzības pasākumi cilvēku veselībai un drošībai, kā ieteikts 6.11.7.pantā.

6.11.7. pants

Piesardzības pasākumi, kas jāievēro darbiniekiem, kuri atrodas kontaktā ar primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus) vai to ķermeņa šķidrumiem, fekālijām un audiem

Lielākajai daļai primātu kārtas dzīvnieku (izņemot cilvēku ģints primātus) gandrīz neizbēgami ir kaut kādi zoonožu izraisītāju pat tad, kad šos dzīvniekus izlaiž no karantīnas. Tāpēc attiecīgajām iestādēm jārosina, lai vadība iestādēs, kurās darbinieki ir kontaktā ar primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus) vai to ķermeņa šķidrumiem, fekālijām un audiem (tostarp līķa sekciju veikšanas laikā), ievēro turpmāk sniegtos ieteikumus:

- 1) nodrošina darbiniekiem apmācību par to, kā pareizi apieties ar primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus), to ķermeņa šķidrumiem, fekālijām un audiem, rūpējoties par aizsargbarjerām pret zoonozes izraisītājiem un personīgo drošību;
- 2) informē darbiniekus par to, ka dažas sugas atzīstamas par inficētām ar konkrētu zoonožu izraisītājiem visas dzīves laikā, piemēram, Āzijas makaki ar B herpesvīrusu;
- 3) nodrošina, ka darbinieki ievēro personīgās higiēnas noteikumus, tostarp valkā aizsargtērpus, un ievēro aizliegumu lietot ēdienu un dzērienu, kā arī smēķēt zonās, kas ir potenciāli inficētas;
- 4) īsteno skrīninga programmu darbinieku veselības novērtēšanai, tostarp veic monitoringu tuberkulozes, patogēno enterobaktēriju un endoparazītu, kā arī pēc vajadzības citu attiecīgo izraisītāju noteikšanai;
- 5) īsteno atbilstošu imunizācijas programmu, tostarp pret stingumkrampjiem (tetanusu), masalām, poliomiēlītu, trakumsērgu, A un B hepatītu un citām *slimībām*, piemēram, dzeltenu drudzi, kas Āfrikas un Amerikas primātu kārtas dzīvnieku izcelsmes teritorijās ir endēmisks;

-
- 6) izstrādā pamatprincipus ar kodumiem vai skrāpējumiem pārnestu *zoonožu*, piemēram, trakumsērgas un herpesvīrusa, novēršanai un ārstēšanai;
 - 7) izsniedz darbiniekiem kartiņu, kurā norādīts, ka viņi strādā ar primātu kārtas dzīvniekiem (izņemot cilvēku ģints primātus) vai to ķermeņa šķidrumiem, fekālijām un audiem, un kuru var slimības gadījumā uzrādīt medicīniskajam personālam;
 - 8) atbrīvojas no dzīvnieku ķermeņiem, ķermeņa šķidrumiem, fekālijām un audiem veidā, kas nerada kaitējumu sabiedrības veselībai.